Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

А ходімо всі до церкви,
на Хресну дорогу,
І в молитвах своїх щирих
просім ласки в Бога.
Ось тоді весняне сонце
земленьку зігріє,
Сніг і стужу невесняну
поволі розвіє.
Ангелина БАЛАН

№ 14 (325)
7 квітня 2011 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Гол. редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 2600630015124 в Укрсоцбанку МФО 336019, код 04929075. * За зміст та достовірність інформації у рекламі відповідальність несе рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідальність несе автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

ДУХОВНЕ

БЛАГОВІЩЕННЯ

Благовіщення (у перекладі з латинської – «сповіщення») – християнське свято, що за церковним календарем відзначається в той день, коли архангел Гавриїл провістив Діві Марії, що Вона непорочно зачне від Святого Духа і народить Сина Божого – Ісуса.

Історія свята Благовіщення на основі першоджерела, Слова Божого, звучить так: Коли Марії було 12 років, Бог сповістив, що Вона народить Сина Божого. А після того, як Марію заручили з Йосифом, з'явився до Неї архангел Гавриїл і сказав: «Радуйся, благодатна, Господь з Тобою. Зачнеш у лоні й породиш сина і назвеш Його Ісус. Він буде великий і Сином Всевишнього назветься, і дасть Йому Господь Бог престіл Давида, батька Його, і царюватиме над домом Якова повіки та й царству Його не буде кінця». Марія ж сказала: «Як же це станеться, коли я мужа не знаю?» Відповів архангел: «Дух Святий зійде на тебе й сила Всевишнього покриє тебе, – тим-то й Святе, що народиться, назветься – Син Божий. У Бога нема неможливого». І сказала Марія: «Я раба Господня, нехай буде мені по твоєму слову».

Дата свята Благовіщення пов'язується з датою Різдва Христового. Між ними – 9 місяців.

На Благовіщення заборонялася усяка праця. Навіть птахи, які повернулися з вирію, не вили гнізда. А як зозуля не послухала, і звила гніздо, то Бог покарав її. Тепер несе яйця в чужих гніздах, розповідали старожили.

За народним віруванням, на Благовіщення відкривається небо, прокидається земля. Оживають дерева, весняні квіти. З нір виповзають змії, вужі та інші плазуни.

З неволі відпускають пташок, аби прославляли Бога. «Того дня Бог благословить рослини «і всяке диханіє».

Починають цвісти весняні квіти – первоцвіт, проліски, ряст. Дівчата в цей день ворожать – шукають первоцвіту, бо ця квітка віщує весілля. Якщо вмитися водою, в яку покладеш первоцвіт, – будеш вродливою.

Жінки збирають росу й дають з водою пити корові, аби молоко прибуло. Цілий день дотримуються посту.

У церкві роздають проскуру. Вдома господар чи господиня подрібнюють її і сіють у городі, тим самим задобрюють небесні сили – аби влітку дощ не минав поля, а град не побив урожай. Пасічники проскурою годували бджіл, аби добре роїлися.

За народним віруванням до Благовіщення не можна орати землю, вона має бути недоторканою, як Діва Марія. Казали: «До Благовіщення – каменна зима. Як загримить, тоді здригнеться земля, і вже можна її рухати».

В той день не можна перший раз виганяти худобу, насаджувати курчат чи братися до важкої справи.

Вважали: яка погода на Благовіщення, така й на Великдень. Як падає дощ – буде врожай жита. Як гарна погода – буде щедрий урожай. Як на гілці багато котиків – вродить ярина.

Поки не розвилася жовта верба, треба висаджувати розсаду.

Наталія ДЯЧЕНКО, *просвітянка*

ІНІЦІАТИВИ

ПОВЕРНЕННЯ ДО «ПРОСВІТИ»

Громадські активісти Західної України у 2010 році зібрались у благодатному і святому місці – Зарваниці, щоб знайти нові шляхи і визначити, що кожен із нас може зробити. Так і виник рух «Зарваницька ініціатива».

Зараз у всіх кінцях Галичини, Волині й Буковини вони зустрічаються з людьми для того, щоб запропонувати вихід, порадитися з громадянами й залучити найактивніших до УКРАЇНСЬКОЇ СПРАВИ.

«Зарваницька ініціатива» створює широку мережу однодумців, котрих єднає спільна мета – вигнати з рідної землі орду і повернути суспільству віру й повагу один до одного.

Про політлідерство, реалізовані проекти, співпрацю з Церквою і «Просвітою» та своїх однодумців розповів на зустрічі з громадськістю в муздрамтеатрі в неділю народний депутат України Тарас Стецьків.

Серед тих, хто підтримує цю ініціативу, письменники Тарас Прохасько, Юрій Андрухович, народний депутат Роман Ткач та багато інших наших краян, сказав у своєму виступі Т. Прохасько. «Ми гуртуємося знизу і змусимо вождів опозиції працювати разом, інакше наш народ спіткає цілковита колонізація. Є надія і на приєднання відродженої «Просвіти» – наймасовішої і потужної в 1920–1940 рр. громадської організації в Західній Україні.

В кожному селі, містечку, райцентрі повинна відновитись «Просвіта» з її інфраструктурою, якнайширше заохочувати молодь, учнів у спортивні гуртки, а селян створювати по селах кооперативи, позичкові каси, гуртки. Маємо підтримку Церкви, педагогічних колективів шкіл, сільських рад. Ми не партія, створюємо тільки горизонтальну мережу. У нас немає одного лідера, але, якщо залучимо якнайбільше людей, то рано чи пізно внаслідок внутрішньої конкуренції він народиться. А ним може бути той, хто найбільше працює. Ми все робимо на добровільних засадах. Якщо «Зарваницька ініціатива» активізує людей на Заході України, то в центральній частині України те саме робить «Холодноярська ініціатива» та рухи в інших регіонах.

Т. Стецьків вручив заступникові обласної «Просвіти» Петрові Арсеничу фільм «Про окупацію Західної України в 1939 р. червоною армією», примірники «Історії України для старшокласників», які мають надалі забезпечити всі культурні і шкільні заклади Західної України.

Н. К.

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

Хай буде свято

Сесія обласної ради ухвалила рішення «Про відзначення в області 20-ої річниці незалежності України». Ним передбачене відзначення ще двох важливих подій – Дня Державного прапора і 20-ої річниці Всеукраїнського референдуму, на якому 1 грудня 1991-го було підтверджене проголошення незалежності нашої держави.

Затвердили організаційний комітет, співголовами якого визначили голів облдержадміністрації – Михайла Вишиванюка та облради – Олександра Сича, а також план заходів з підготовки і відзначення важливих для кожного українця свят. Зокрема, буде проведена урочиста сесія з участю депутатів як обласної, так і Верховної Ради України першого демократичного скликання, урочисті збори, покладання квітів до пам'ятників видатним діячам українського державотворення, борцям за незалежність, воїнам, полеглим у боях за свободу України, за участі представників виконавчої влади й місцевого самоврядування, політичних партій і громадськості в районах і містах обласного значення.

Передбачається офіційна церемонія підняття Державного прапора України. Цього дня – 23 серпня – відбудуться науково-просвітницькі заходи, присвячені історії становлення й утвердження державних символів України, а також спрямованих на вивчення їхнього значення і ролі у процесі державотворення та діяльності держави.

В закладах культури, освіти і музеях заплановано провести історико-просвітницькі заходи, зустрічі учнівської та студентської молоді з борцями за незалежність України, з безпосередніми учасниками проголошення цього державницького акта, концерти, круглі столи, години спілкування «У нас одна Батьківщина – наша рідна Україна», «Я – громадянин України і пишаюсь цим» тощо.

Вінцем серпневих заходів будуть урочиста частина і театралізований концерт з нагоди 20-ої річниці незалежності Української держави в облмуздрамтеатрі ім. І. Франка. За рішенням сесії ради, святкову промову на цих заходах доручили виголосити голові обласної ради Олександрові Сичу.

В листопаді відбудеться науково-практична конференція «Національний суверенітет України – подвиг нації», присвячена 20-ій річниці Всеукраїнського референдуму з питання проголошення незалежності України 1 грудня 1991 року, а на початку грудня цій же події будуть присвячені просвітницькі й тематичні заходи, які охоплять всю область.

Наш кор.

Бо це – наша історія

На Прикарпатті побував письменник Василь Шкляр, автор відомого роману «Чорний Ворон». Попередній приїзд письменника відбувся 2009-го, коли і вийшов роман, за котрий Шкляреві недавно присудили і не вручили Національну премію ім. Тараса Шевченка 2011-го. Кожен мусить вирішити для себе сам, «чи я Шевченківський лауреат, чи ні», сказав Шкляр в Івано-Франківську, беручи до уваги де-юре і де-факто складові цьогорічного вручення премії.

«Де-юре, напевно, я не є лауреатом, хоч на Шевченківському вечорі в Києві Борис Олійник сказав, що Шевченківський комітет не змінює свого рішення, а випадку, щоб комітет присудив, а Президент не затвердив ще ніколи не було. Я не сумую за грішми. Для мене Шевченківська премія не має жодного грошового еквівалента, бо для мене вона має сакральний зміст», – сказав письменник.

Василь Шкляр зустрівся з читачами Калуша, Снятина і Коломиї. Після Великодня письменник їде в тур Америкою, де українська діаспора обіцяє фінансову підтримку кінофільму за романом «Чорний Ворон». А в Івано-Франківську він дав обіцянку домогтися звільнення міністра освіти і науки України Дмитра Табачника.

Як переконує письменник, він домагатиметься звільнення україножоба будь-якими можливими способами. Зазначимо також, що наміри В. Шкляра підтримали й інші шевченківські лауреати.

Нагадаємо, що письменник перебував на Прикарпатті на запрошення народного депутата України Дмитра Шлемка та голови фракції «Батьківщина» в Івано-Франківській облраді Юрія Романюка.

Бідними правлять мільйонери

Більшість членів українського уряду – мільйонери. Із 16 членів нинішнього уряду Азарова п'ятеро – А. Клюєв, Б. Колесніков, С. Тігіпко, Ю. Бойко і М. Присяжнюк – є офіційними мільйонерами. В. Балога і М. Злочевський, хоч і не декларують свої мільйони, проте де-факто також є ними. Ряд міністрів реєструє свою власність на близьких родичів: М. Азаров і О. Лавринович – на синів, а Д. Табачник – на рідного брата.

Це була окупація...

В Івано-Франківську з участю голови київської громадсько-політичної організації «Меморіал» ім. Василя Стуса Романа Круцика відбулася презентація музейної експозиції «Народна війна».

«Наша експозиція, – сказав Р. Круцик, – є результатом більш як дворічної праці науковців та співробітників столичного «Меморіалу». За виявленими архівними документами вдалося оприлюднити статистичні дані про кількість селянських збройних повстань проти московсько-більшовицького окупаційного режиму в дев'яти тогочасних губерніях України, кількість відомих і невідомих повстанських загонів, підпільних антибільшовицьких загонів самооборони й стихійних виступів селян Центру, Сходу і Півдня України проти червоної чуми XX століття. А їх впродовж 1917–1932 років діяло понад 690 підпільних організацій».

Водночас, за військовими, розвідувальними та політичними зведеннями ВЧК–ГПУ та НКВД на той час в Україні активно діяли 1435 повстанських загонів, селянськими повстаннями були охоплені цілі райони, в яких повсталий народ проголошував створення незалежних від червоної Москви республік зі своїми урядами. А тому можемо стверджувати, що в Україні у 20–30-их роках минулого століття була безпощадна боротьба з окупаційним режимом, який за допомогою багнетів насаджувала на цій благодатній землі червона Москва.

Івано-Франківське обласне об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка
Народний дім «Просвіта»
12 квітня 15.00

Ангел з неба прилетів
Й стукає до тебе:
Не роби, дитя, гріхів,
А рости до неба.

Любі діти й батьки!

В час Великого посту складаємо іспит своєї совісті перед Богом. В цьому допоможе нам театралізоване дійство на основі заповідей Божих «Хресту Твоєму поклоняємось, Владико» за участю молодих просвітян із народознавчого гуртка «Джерельце» (м. Городенка), підготовлене за народознавчими книгами Гарафини Маковій (сценарій Людмили Опришко).

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ **"ГАЛИЦЬКУ ПРОСВІТУ"!** Передплатний індекс **91083**

ЗНАЙ НАШИХ!

ДО СЕРЦЯ СЛОВОМ ПРИТУЛЮСЬ...

У Києві пройшов XIII Всеукраїнський фестиваль-конкурс «Дитячий пісенний вернісаж-2011», у якому взяли участь більш як 240 молодих виконавців зі всієї України.

Від Прикарпаття виступали лауреат Всеукраїнських та Міжнародних конкурсів івано-франківчанка Оксана Микицей та учениця Космацької ЗОШ I–II ступенів, переможниця обласних, учасниця та призерка Всеукраїнських конкурсів Юліана Мартинець.

Оксана Микицей у своїй віковій групі з піснями «Мотив для двох» та «Квітка любові» стала переможницею, а Юліана з піснями «Землі ніхто не вибирає» та «До рідного дому пташеням приб'юся» зайняла призове третє місце.

До речі, як Оксана Микицей, так і Юліана Мартинець виконували пісні на слова Нестора Мартинця і музику івано-франківської композиторки Ірини Батюк. Це вже не вперше пісні, які написали Нестор Мартинець та Ірина Батюк, стають переможцями. Минулого року у польському місті Хшанів на Міжнародному конкурсі християнської пісні Оксана Сливка з піснею «Доброта» стала переможницею. А самого Нестора Мартинця у Трускавці нагородили спеціальним дипломом за допомогу у проведенні фестивалю.

Одразу після фестивалю молоді виконавці взяли участь у фестивалі «Кришталевий Трускавець-2011», де Оксана Микицей з піснею «По землі вкраїнській», а Вікторія Петрова з піснею «Хатина» зайняли перші місця у своїх вікових групах.

Це великий успіх нашого земляка поета-пісняра Нестора Мартинця і, будемо сподіватися, не останній, бо його уже запросили в Київ для запису на українському радіо.

Назар ПОДОЛЯНИК

РЕЗОНАНС

ХІБА ЦЕ НЕ ЗЛОЧИН?..

Однією з основних амбітних цілей Президента Януковича було переслідування та засудження його головного політичного суперника – Юлії Тимошенко. З цією метою 5 травня 2010 року Кабінет Міністрів уповноважив аудит розслідувати використання бюджетних коштів Кабміном протягом фінансових 2008–2009 років і в першому кварталі 2010 року. Отож Міністерство фінансів найняло Вашинґтонську юридичну фірму «Травт Качерис» для проведення ревізій та розслідувань, яка, в свою чергу, затруднила міжнародну юридичну фірму «Акин Гамп Стравс Гавер і Філд» та слідчу аудиторську фірму «Крол».

І ось маємо 176-сторінковий звіт. Але, попри звинувачення пані Тимошенко, серйозного обговорення самого звіту ні в українських, ні в міжнародних юридичних колах не було. А це тому, що у звіті немає чогось серйозного.

Перше запитання, яке напрошується: чому новий Кабмін провів таке дослідження? Фірми «Травт», «Акин» і «Крол» є найманцями Міністерства фінансів – тому, звичайно, їх не можна назвати цілком незалежними. Але нічого серйозного не виявлено. Звичайно, були інсинуації, що державні гроші витрачені не за призначенням, або що товари, придбані за урядові кошти, не були використані повністю. Але злочинної діяльності у вигляді корупції або самозбагачення не було навіть натякнуто.

Мабуть, найбільш розголошені звинувачення належать до продажу японцям квот парникових газів (так званий Кіотський протокол) та використання цих грошей на виплати пенсій громадянам. Вводячи в оману, частина доповіді (двадцять сторінок) стверджує неправильність такого використовування фінансів, а потім просто один рядок у висновку визнає, що користуватися фондами з продажу квот на інші потреби – не заборонене відповідно до Кіотського протоколу. Так само не підтвердилося, що будь-яка частина з японських грошей використовувалася в особистих цілях.

Що стосується питання звинувачення у закупівлі Міністерством охорони здоров'я медичних автомобілів у кредит, це тільки нібито висока вартість кредиту лягла тягарем на майбутній український Уряд і що деякі з автомобілів були оснащені наклейками «Програма Уряду Юлії Тимошенко». По-перше, немає підтвердження, що висока вартість кредитів перевищила нормальні відсотки. Далі, немає висновків ні про вартість наклейки, ні що громадськість заплатила за них, а що це була програма уряду ЮТ – це правда.

Тепер про питання щодо закупівлі за непомірними цінами цукру за кордоном – для поповнення запасів. Цікавим у цій інформації є те, що виплати були зроблені у березні 2010 року, вже після того, як Президент України Віктор Янукович був приведений до присяги.

Прикладом невідповідностей у цьому звіті є повідомлення про зловживання адміністрацією Прем'єр-міністра Тимошенко грошима Стабілізаційного фонду для фінансування програми реєстрації землі. У звіті згадується указ про реєстрацію шести тисяч актів приватизації землі вартістю майже 6 млрд. грн., а потім Уряд Тимошенко звинувачується у реєстрації тільки 10 відсотків. Отож 90 відсотків грошей не використані. До речі, в звіті не наведена хоч якась цитата з документів Стабілізаційного фонду, яка спеціально виключає використання таких коштів для реєстрації приватизації землі, яка, безумовно, може вважатися стабілізацією економіки.

У час перевірки нинішня влада особливо педалювала тему, що державні гроші використовувались не ощадливо. Але у звіті цього так і не довели жодним серйозним фактом. Зате тепер українці мають запитати урядовців: скільки десятків мільйонів гривень і доларів заплачені за послуги «Травт», «Акин» і «Крол»? І чи ощадливо це? Це і є кричущий випадок використання державних коштів для переслідування особистих політичних супротивників також відомий, як використання державних коштів для особистої політичної користі.

Чи це не злочин?

Аскольд С. ЛОЗИНСЬКИЙ,
нью-йоркський юрист і колишній президент Світового конґресу українців

У ЧАС ПОСТУ

«ПЕРЕДВЕЛИКОДЕНЬ» У ГАЛИЧІ

У картинній галереї Національного заповідника «Давній Галич» відкрита виставка всесвітньовідомих вишиваних ікон о. Дмитра Блажейовського – «Передвеликодень». На виставці представлені два десятки чудових образів, зокрема: «Зарваницька Богоматір», «Крехівська Богоматір», «Ангел-хоронитель», «Свята Анна і Пресвята Богородиця», «Богородиця в хресті», «Гошівська Богородиця», «Свята великомучениця Варвара», «Теребовлянсько-Львівська Богородиця», «Святий Теодор Стратилат», «Княгиня Ольга», «Князь Володимир», «Євангеліст Іван», «Вишгородська Богоматір», «Богородиця Неустанної Помочі» та інші.

Відкрив виставку молитвою декан Галицький о. Василь Завірач. Перед присутніми виступили заступник генерального директора заповідника з наукової роботи Семен Побуцький, мистецтвознавець Христина Береговська, опікун автора вишивок о. Ігор Ковальчук та інші. У виступах прозвучала радість, що виставку відкрили в Галичі в часі Великого посту – тоді, коли віряни з більшим натхненням згадують про справи духовні.

Своїми думками про відкриття виставки та про представлені роботи поділилася мистецтвознавець Христина Береговська. Вона, зокрема, сказала: «Про самого отця Дмитра Блажейовського можна говорити днями. Його твори фіксують знаменні події. Він є людиною-леґендою. Хоча зараз йому виповнюється 101 рік, він має велику духовну силу... В його особі поєдналися будівничий храмів, науковець, творець вишивок. Його натхненна робота в діаспорі має велике значення для українців за океаном...»

Виставка творів о. Дмитра Блажейовського експонуватиметься у картинній галереї Національного заповідника «Давній Галич» (м. Галич, вул. І. Франка, 1) до Великодня. Запрошуємо відвідати виставку й отримати неповторний настрій від споглядання відомих осіб релігійної історії та барв чудового мистецтва вишивання!

Андрій ЧЕМЕРИНСЬКИЙ

БОЛИТЬ

Невже задармо стільки серць горіло до тебе найсвятішою любов'ю, тобі офіруючи душу й тіло?

Невже задармо край твій весь политий кров'ю твоїх борців? Йому вже не пишатись у красі, свободі і здоров'ю...

Іван Франко

ДВАДЦЯТЬ РОКІВ... ЯКОЇ ДЕРЖАВИ?

Ось такі пророчі слова великого сина України на нинішнє становище в нашій державі. Чому так сталося, що двадцять років тому була Богом дана можливість будувати свою національну державу, а будувати її не було кому. Ті, що боролися за цю національну ідею, загинули у боротьбі з большевизмом, а очолили боротьбу за державу люди з іншими ідейними настановами, які не відповідали вимогам поневоленого народу.

Ця розбіжність між національними устремліннями народу й демократичними настановами тодішнього проводу була закладена і в формування Народного руху України за перебудову. А це була міна сповільненої дії, яка вибухнула після перемоги демократів на виборах у 1990 році. Вже тоді національно свідомий елемент (навіть Галичини) об'єднався не під прапором національної ідеї, а під прапором демократизму, що зримо тяжів до космополітизму.

Згадаймо 1991 рік, коли відбувалося висування кандидатів на посаду Президента України. Вже тоді у сподіваному блоці демократичних сил згуртуватись не вдалося, щоб зупинитись на одній кандидатурі В'ячеслава Чорновола, якого найбільше знала вся Україна. А то уявіть собі – понад 90 претендентів, навіть кандидатів, – це таке свідчення політичної активності?

В цей же час уся колгоспна і промислова компартійна бандократія підтримувала одного марксиста-ленінця Кравчука. Перебуваючи в той час у селах Луганщини, мені як представникові виборчої коаліції від демократії, доводилось чути і таке: «Нас нєчєво агітіровать, нам уже председатель колхоза сказал: «За Кравчука і за нєзавісімость». Така заява колгоспників тоді нас задовольнила, бо головне було – вирвати незалежність. Але, на жаль, незалежність і демократія, які притягували всіх, стали здобиччю тільки компартійної бандократії, яка володарює на Україні вже двадцять років. Нині все в її руках і ніхто не втручається в її дію, ніхто їй не заважає.

Її колишні керівники з партапарату, яким не вдалося влаштуватись у виконкоми чи у Верховну раду, організовано перейшли у сферу бізнесу, де здобули не меншу економічну владу, як мали до незалежності. Нині громадяни України не знають, у чиїх руках опинилася загальнонародна власність. Як і не знають, у чиїх руках опиниться найголовніше багатство – земля, яка переважно приватизована і, незважаючи на офіційну заборону, шалене неофіційне скуповування земельних паїв у селах відбувається і далі.

На думку економістів, розпаювання землі практично виявилося актом створення класу сучасних латифундистів з числа прихватизаторів. Вони прибрали до своїх рук усе колгоспне майно. Спочатку його розтягли, пізніше створили ліквідаційні комісії і зліквідували. Це означає, що тепер вони стали необмеженими володарями на законній основі (щось подібне до злодіїв у законі).

Нині майже все сільське господарство перейшло в тінь, село в Україні загине, якщо селянин позбудеться своєї землі. Якщо це станеться, загине й українська нація. Ми живемо в Європі, а хлібороби європейських націй завжди були основою національної ідеї. Без них не творилася жодна національна держава. Не українська вища верства, що виродилася й нині ці виродки зразка Колесніченків ненавидять все українське, а український селянин зберіг національну ідею і передав її нащадкам. Він обороняв її перед наїздами ворогів. Чи може нинішня держава захистити українського селянина як істоту вільну за своєю природою із розвиненою особистою гідністю?..

Степан ПРИЙМА,
м. Івано-Франківськ

ПОГЛЯД

ЛІТА МИНУЛИ... І ЖОДНИХ ЗМІН

Перечитуючи свої недруковані вірші, написані в різні роки, я несподівано натрапив на цей, який вирішив запропонувати увазі читачів: так він мене вразив актуальністю, хоч і написаний був двадцять два роки тому.

Я ЗНАЮ КРАЙ...

Я знаю край, де родиться пшениця,
Де споконвіку славлять сівача,
Але рятує край той заграниця,
Яка сюди пшеницю постача.

Я знаю край, де на безкрайніх гонах
Вирощують цукрові буряки,
Але дають там цукор по талонах,
Неначе дефіцит хтозна який.

Я знаю край, де є народ при владі
Чи, як ще кажуть, пролетаріат,
Але тій владі там нечасто раді,
Бо справжню владу має партократ.

Я знаю край... В його пісні чудові
Закохано півсвіту, як не більш.
Але в тім краї не шанують мову,
Від чого пісня терпить смертний біль.

Я знаю край, де школярі вивчають
Історії всіх націй і держав,
Лише свою, рідненьку, оминають,
Щоб націоналістом хтось не став.

Я знаю край, де легіт листодзвонний
Гаї теплом наповнює ущерть,
А в тих гаях – радіаційні зони,
В яких чатує невидимка-смерть.

Я знаю край великий і багатий,
Його індустрію легку і важку,
Та спробуйте ви мила там придбати,
Чи навіть від мігрені порошку...

Таку заримовану гостру публіцистику я відважився прочитати зі сцени калуського ПК «Юність» 11 червня 1989 р. сотням тумівців (ТУМ – Товариство української мови), що зібралися на збори. Тоді ми всі ще були радянськими громадянами, але вже в багатьох робітничих колективах і навчальних закладах були створені первинні осередки ТУМу. Я, наприклад, такий осередок створив у Калуському ВПУ-7.

У березні 1989 р. відбулася установча конференція Калуського міськрайонного об'єднання, яке згодом стало називатися «Калуська «Просвіта». Її першим головою обрали Ігоря Гаврилюка, на той час єдиного калушанина, який мав квиток члена Спілки письменників України. Заклопотаний тим, що в «Юності» зібралося багатенько людей а до початку зборів ще залишалося чимало часу, він звернувся до мене: «Іване, йди щось прочитай».

Тоді я ще не мав жодної власної книжки, але любив, як і зараз, на важливі суспільно-політичні події відгукуватися віршованим словом. На щастя, в течці мав декілька злободенних текстів і ось цей, за який плескали найгучніше. Пишу для того, щоб запитати всіх, хто читатиме ці спогади: а чи ж багато змінилося в нашому житті за роки існування самостійної Української держави? Запитання, гадаю, риторичне. Для більшості її громадян життя стало якщо не убогішим, то небезпечнішим.

По-всякому класифікують теперішній час в Україні: «бандитська влада», «кримінальна окупація», «беспредєл оліархату»... Не можу втриматися, щоб не навести бодай дві цитати з прозового твору Ліни Костенко «Записки українського самасшедшого»: «Для чого Україні, цікаво, була незалежність? Щоб потрапити в нову залежність, вже не лише від чужих падлюк, а і від власних негідників?! Щоби дивитися безпорадно, як її продають, розкрадають, компрометують в очах всього світу?» Що й казати, слова мобілізуючі. Хоч іди на Майдан.

А тоді, восени 1989 р., всього через декілька місяців після просвітянських зборів, свою установчу конференцію провели рухівці, більшість з яких були суперактивними тумівцями. І народ пішов за Рухом. Та от лихо: з'явилися гетьмани й гетьманчуки, виникла нова професія – трибунний патріот, для якого національна ідея стала дійною коровою: полум'яними промовами закликав будувати «Велику Україну для всіх», а на ділі, зловживаючи державною посадою, творив «маленьку Україну для себе». На помаранчевих майданах людей заколисувало гасло: «Багаті поділяться з бідними!», яке стало сьогодні маревом, нездійсненною мрією. Натомість реальністю можуть стати реформи чинної синьо-білої влади, при проведенні яких і без того бідні поділяться з багатими. Театр абсурду!

Завершити свої розмисли хочу іронічними рядками свого колеґи по перу з Вінниці Михайла Каменюка. Вони мені яко поетові-гумористу дуже імпонують. Можливо, сподобаються й читачам: «Народ прозрів. Питає: «Де я?» Аж в океанах віддає. І треба знов йому Мойсея, пустеля, слава Богу, є».

Іван ПАВЛІХА,
почесний голова Калуської «Просвіти», член НСПУ

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

На засіданні ради обласного об'єднання ветеранів, у якому асоційованим членом є обласна «Просвіта», обговорили заяву керівників Всеукраїнських ветеранських громадських організацій щодо пенсійної реформи.

ХТО ВИНЕН І ХТО ВІДПОВІСТЬ...

На жаль, нині так склалося, що пенсіонери повинні розраховуватись за безглуздість в економічній політиці вищих державних посадовців. Держава пропонує зменшити розміри пенсійних внесків з роботодавців, пропорційно підвищивши ці внески з працівників. В той же час ухвалені й діють спеціальні закони в інтересах державних службовців, суддів, прокурорів, депутатів і їхніх помічників. При виході на пенсію вона в них становить 90 відсотків від заробітку за останньою штатною посадою перед звільненням. А в разі втрати годувальника їхні діти одержують пенсію в розмірі 70 відсотків від заробітку за останньою штатною посадою державного службовця.

Тому ветеранські організації пропонують зняти з розгляду законопроект № 7455, а його розробників – притягти до відповідальності. Під час подальшого реформування пенсійної реформи визначити два напрямки: пенсійне забезпечення працівників, які перебувають у трудових відносинах з роботодавцями, та пенсійне забезпечення військовослужбовців. Підготувати зміни до законодавства, які спроможні привести систему пенсійного забезпечення у відповідність до правовідносин працівників за вільним наймом, а військовослужбовців із порядком проходження військової служби. Також включити недержавне пенсійне забезпечення працівників, які працюють у важких і шкідливих умовах праці. Зобов'язати власників та роботодавців запровадити недержавне пенсійне забезпечення працівників через недержавні пенсійні форми відповідно до діючого законодавства.

Ветеранські громадські організації пропонують припинити незаконне утримання із грошового забезпечення військовослужбовців сум єдиного соціального внеску як порушення Конституції України та законів. Надалі вирішити питання виплати військовослужбовцям усіх незаконно утриманих сум страхових внесків до фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Михайлина БОДНАР,
завідувач культурно-масової роботи обласної «Просвіти»

ПОДІЯ

ВІН ЧЕСНО ЙШОВ

На Богородчанщині широко відзначили 200-річчя Антона Могильницького – священика, письменника, громадського діяча.

Народився він у селі Підгірки, що біля Калуша, дитинство провів у Солотвині, куди переїхала сім'я. Потім, вивчившись на священика, після парафій у Калуському та Галицькому районах, потрапляє на парафію у Бабче і стає деканом Богородчанським, де 1873 року помер і знайшов вічний спочинок на яблуньському цвинтарі.

Саме у Яблуньці відбулися ювілейні урочистості. Вони розпочалися поминальною панахидою на могилі письменника, а продовжились у школі історико-літературним вечором «Антін Могильницький – будитель народного духу в Галичині». То була щира і зворушлива година не просто спогадів про митця, але й роздумів про сенс життя, про питання національної гідності та національної ідентичності українців. Заслуга в цьому – яблуньських педагогів, які працювали і над сценарієм, і над підготовкою свята. А це – заступник директора школи з виховної роботи Світлана Гринішак, педагог-організатор Ольга Микитчак, вчитель історії Ольга Рудик, вчителі української мови та літератури Галина Кузюк і Галина Купчак, вчитель образотворчого мистецтва Наталія Князевич, шкільний бібліотекар Наталія Стефанців. Під їхнім умілим керівництвом школярі презентували присутнім цілісну композицію про життєвий і творчий шлях Могильницького, звертаючись до його біографії і творів.

Чи не найголовнішим їхнім змістом була боротьба за рідну мову. Про це він пише у вірші «Рідна мова»: «Кожний нарід, хоть би дикий, любить свій родинний край, любить отцівські язики, свою мову і звичай... Лиш невдячний син Бескидів згордив свій любимий рід. Жичив мови від сусідів, а до своєї чує встид...» Про це він говорив і в крайовому сеймі, коли був делеґований у Віденську Державну раду, де неодноразово ставав на захист мови, вимагав її запровадження у школах і державних установах, пристрасно виступаючи: «...яко русин з роду, говорю я з глибини руського серця, що руський язик є цвітучий, совершенний і був колись язиком польського королівського двора і дворян... Нині твердять наші противники, що руський язик неспосібний до шкіл, до науки...»

Саме після цієї промови Могильницький позбувся чину декана, ще й нажив собі слави непокірного священика. І хоч його сім'ї, в якій виховувалось тринадцятеро дітей, було непросто жити в таких умовах, однак від своєї позиції Могильницький не відступився. А революційні події 1848 року в Галичині дали поетові новий імпульс до надзвичайно інтенсивної творчої праці. У цей час він пише вірш «Пробудися, соловію», звертаючись так до побратима Якова Головацького і закликаючи його до активної діяльності; один зі своїх найкращих творів – баладу «Русин-вояк», показуючи героїзм русинів, які у складі австрійської армії воювали з Наполеоном; поему «Скит Манявський», основою якої стають перекази і леґенди про заснування монастиря.

Усе це є свідченням того, що Антін Могильницький залишив після себе нехай невелику, але дуже вартісну літературну спадщину. Втім, у радянські часи про пошанівок творчості Могильницького практично не йшлося. Ще б пак! Головна думка його творів – Україна, українська історія, українська мова. До того ж, їхній автор – священик! Ще й уніат!

Але час наближав Україну до незалежності, до відновлення історичної пам'яті, до повернення імен тих, хто заслужив цього своїм життям та діяльністю. Серед них – і Антін Любич Могильницький. У травні 1994 року на фасаді будинку культури у Яблуньці відкрили меморіальну дошку письменникові. Про його творчість учителі розповідають дітям на уроках української мови та літератури.

Участь у вшануванні пам'яті Могильницького разом із жителями села взяли почесні гості – заступник начальника управління культури облдержадміністрації Василь Тимків, голова обласної організації Національної спілки письменників України Євген Баран, історик, краєзнавець, член НСПУ Василь Бабій. У своїх виступах вони зазначали: добре, що такий вечір пам'яті відбувається саме у школі, бо кому ж, як не молодим, нести далі ідеї, якими була багата творчість письменника; добре, що ми звертаємося до таких постатей, адже Могильницький показав, як твердо й наполегливо треба захищати усе своє, рідне, українське.

Завітали у Яблуньку і калушани – поетеса, заслужений вчитель України, голова Калуської районної організації ВО «Свобода» і заступник міськрайонної «Просвіти» Оксана Тебешевська, краєзнавець із села Підгірки Микола Когут, скульптор Ігор Семак, який виготовив погруддя письменника і передав, його до музею родини Франка у Підгірках (там є експозиція, присвячена Могильницькому).

«...Серед невизнаних і визнаних повинен бути хоч один, хто стане речником, вісником і перевізником годин», – такими поетичними рядками завершували літературну зустріч у школі яблуньські старшокласники. Про Антона Могильницького і справді можна сказати, що йому судилося стати отим перевізником годин, перевізником часу, адже своїм щирим і пристрасним словом він озивається до нас крізь століття. І хоче, щоб ми почули його. Хоче, щоб берегли ті безцінні скарби, якими багата кожна нація: державність, історію, родовідну пам'ять, мову. Тож почуймо. І бережімо.

Руслана РОМАНЮК,
с. Яблунька Богородчанського району

ЦЕ ЦІКАВО

ДУБ МАКСИМА ЗАЛІЗНЯКА

Він є живим символом стійкості й нескореності нашого народу.

Найдавніший та найстаріший дуб України, який росте на Черкащині, в Національному заповіднику «Чигирин» біля села Буда Чигиринського району, вважається одним із природних чудес України, входить до десятка найстаріших дерев Європи.

Релікт колишніх деревостоїв Холодноярських лісів має 24 м заввишки і 9 м в обхваті. Фахівці кажуть, що йому 1100 (!) років. Важко уявити, скільки поколінь пережило це дерево, свідком скількох історичних явищ і подій воно стало. Голоси багатьох видатних українців чув цей величний страж лісу. Він пам'ятає походи давньоруських князів і навали монголо-татарських орд, під його розкішною кроною збиралися на борню з ворогами полки гетьманів Богдана Хмельницького і Петра Дорошенка. Тут збирав свої ватаги Северин Наливайко і Павло Бут-Павлюк. Біля нього складали клятву гайдамаки Максима Залізняка, у тіні його розлогої крони шепіт листя величного «стража віків» слухав Тарас Шевченко. На боротьбу за вільну Україну під ним збирали відчайдухів отамани Холодноярської республіки. З багатьох назв, якими мешканці навколишніх сіл величали велета-дідугана, за ним закріплена одна – дуб Максима Залізняка.

Про тисячолітній дуб-красень ходять леґенди, у різні роки його оспівували письменники, художники змальовували у живописних полотнах. Тарас Шевченко, вражений холодноярськими дубами, яких було тоді більше сотні, написав картину «Дуб на хуторі Буда». Місцеві жителі стверджують, що українська народна пісня «Ой, чого ти, дубе, на яр похилився?» написана саме про дуб Максима Залізняка.

Вражає стійкість дуба до катаклізмів. Його стовбур шість разів пронизувала блискавка, та велетень щоразу відроджувався. Як з'ясувалося, дуб Залізняка продовжує рости. За останній рік величний страж віків підріс на один метр, а його стовбур потовщав на 10 сантиметрів. Ба більше, тисячолітній холодноярський релікт народив «правнучка». Біля стовбура дуба-велета туристи випадково помітили шестисантиметрового дубочка. Це, за словами спеціалістів, унікальне явище, оскільки в такому віці дерева повністю припиняють плодоносити.

Давно визнали позитивний вплив цього дерева, як і те, що він має потужну енерґетику.

Тож при нагоді їдьмо на побачення з історичною реліквією нашого народу. Нехай могутня сила дуба Залізняка надає нам наснаги до життя, стане зразком стійкості й життєлюбства.

В'ячеслав КУЧМА, *м. Тисмениця*

ЗОНА ТРИВОГИ

ВІЙНА ЦИВІЛІЗАЦІЙ

ПОЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ МОВНОЇ ПРОБЛЕМИ НА ДУЗІ «МОСКВА–КИЇВ–ТЕЛЬ-АВІВ»

(Продовження. Поч. у № 1–13)

Коли євреї масово почали виїжджати з Росії в Ізраїль, то в ізраїльських школах дітям забороняли розмовляти між собою російською на території школи, лікарям між собою в поліклініках...

Але, ні Медведєв, ні Затулін, ні Берл Лазар, ні Табачник чомусь не ставлять питання «защиты права русских в Израиле на свой язык», **Про «двуязычие» в Ізраїлі,** де третина російськомовних – вихідці з країн – колишніх республік СРСР – питання не ставлять. Не ставлять і в США – де 6 млн. вихідців з Росії і СНД, ні в Німеччині – де росіян – 4,8 млн. осіб.

Якщо зробити короткий екскурс в історію мовної проблеми в незалежній Україні, то побачимо, що вперше в новітній історії України тему російської мови загострив штаб Кучми, яким керував той же скандально відомий Табачник. Кучма ж був обраний Президентом на цьому «коньку» двічі. Зараз він, мабуть, і сам жалкує, що дозволив своїм «штабістам» випустити джина з пляшки, бо про те, що наблизив Табачника, він пожалкував давно. Тоді, коли звільнив Табачника з посади глави президентської адміністрації. Янукович на «коньку» російської мови обирався в парламент два рази і один раз – у Президенти України. Якщо запровадить російську мову як державну, тоді Янукович відріже «сук, на якому сидить». Бо на наступних виборах громадяни України вже не запитуватимуть за мову, а запитуватимуть, що він зробив, щоб вони мали змогу достойно жити, достойно всі, без поділу на національності і конфесії, запитуватимуть, що він зробив з суверенітетом, майном, землею, боргами, людьми.

Але нинішня влада прагне не суверенної України, а... сувенірної. Їм Україна потрібна для експериментів, а її народ (без поділу на національності) – як джерело їхнього особистого збагачення. Ідеологія для них – вторинна, то арена для експериментів у відпрацюванні засобів окозамилювання. Ексальтація, одурманення, опій навколо статусу російської мови – це ідеологія для російських екстремістів в Україні. Ідеологія щодо українців – **розділяй і владарюй.** Але не лише ця, але й більш аґресивна...

Я співчуваю єврейському народові, який потерпів від гітлерівської ідеології і практики, але зайдіть на сайт Табачника і політичний «портрет» його відкриється в повній красі – це зразковий згусток рекомендацій товарища Гебельса. Саме цю ідеологію він «полюбляє» в експериментах над українцями.

Особисто я не воюю проти Табачника, бо усвідомлюю, що він – лише знаряддя в чужих руках, рядовий КІЛЕР україністики, виконавець, що реалізовує політику, яка влаштовує і Росію, і єврейську громаду, і нинішнє політичне керівництво України. Якби те, що він проводить, було «отсебятиной», яка протирічить вектору намірів вищезгаданих суб'єктів, то його діяльність публічно засудили б єврейські громади України, а Янукович – зняв би з посади. Але він його при адмінреформі перепризначив, не зважаючи на протести Західної України. Отже, Янукович – президент Півдня, Сходу і єврейських організацій, отже, він обманув, коли обіцяв що Україну об'єднає, отже, йому вигідно, щоб урядували люди, які безкарно розпалюватимуть міжнаціональну ворожнечу, які обпльовуватимуть українців Заходу України! Табачник – це єфрейтор в шерензі експериментаторів, якому надали окрему сферу для експериментів. Правда, при Кучмі він дослужився до полковника, але потім Кучма його ж і розжалував, як незаконно вихрещеного в званнях.

Табачник: «Міністри не зобов'язані ідеально знати Конституцію і українську мову».

Можливо, міністрам узагалі не потрібно бути грамотними, достатньо знати, кому бабло носити?

Якби я був лікарем, то поставив би йому діагноз – психічно хворий. Але оскільки ставити діагноз мають право лише лікарі, то від діагностування психічного здоров'я Табачника я утримаюся.

Я противник розпалювання антисемітизму, як і будь-яких інших міжнаціональних нетерпимостей, і хоча вищезгаданий Микола не має рації за формою, але за суттю... Чому б міністрові Табачнику не перейняти досвід Ізраїлю, де російськомовних громадян третина?

В Ізраїлі вся документація у всіх установах ведеться на івриті, а заяви і звернення російською не приймаються. Люди, які не знають державної мови Ізраїлю, почуваються дискомфортно. А у нас табачниками пропонується, щоб українці в Україні відчували себе некомфортно. У Ізраїлі діти російськомовних євреїв починають навчання івриту з трьох місяців (!!!) в системі дошкільних дитячих закладів «Маон Йом» і продовжують в «Мішпахтонім», «Паутон», «Бейт-Талмід», «Кдам Хова», «Ган Хова». А російська мова вивчається лише в старших класах деяких середніх шкіл як друга іноземна мова. Викладання в усіх вищих школах Ізраїлю ведеться на івриті. Чому ж тоді російськомовні євреї Ізраїлю не тиснуть на уряд Ізраїлю про створення російськомовних закладів так, як це чинять євреї України? Відповідь проста – бо вважають Ізраїль своєю Батьківщиною. Батьківщиною Рідною і Дорогою їхньому серцю. І це справедливо, зрозуміло, і я щиро це вітаю.

Якось почитав на форумі коментар читачів про його діяльність:

«Микола: Дістав пархатий».

«Чемодан, вокзал, Тель-Авів. А там братам росказуй про утиски російского язика і добивайся збільшення російських шкіл. Там тобі, бидло пархате, за це твої брати зроблять повне обрізання «по вуші».

І я швидше зрозумів би єврейські організації України, якби вони домагалися для своїх дітей навчання івриту в Україні, аніж українців – російською. Але коли посадовці-євреї борються за поширення в Україні мови російської і звуження застосування української?! Нонсенс. Хоча, чого не зроблять заради грошей, або за вказівкою керуючих центрів. Тепер з матеріалів сайту Wikileaks уже стало відомо, як міністр закордонних справ Ізраїлю Ліберман винувато оправдовувався перед міністром Росії Лавровим, «що, визнавши голодомор трагедією, Ізраїль не звинувачує в ній Росію і не визнає її актом геноциду». Ще б пак, серед тих, хто організовували голодомор, не лише російські прізвища. Але, як стало відомо з матеріалів того ж сайту Wikileaks, «інструкцію» від Росії не визнавати голодомор в Україні отримали багато країн світу. Це доводить, що антиукраїнська політика свідомо і планомірно дириґується Росією через Тель-Авів. Тому і мовне питання – не виняток. Теж за інструкцією Росії. Правда, хто кого використовує, змагаючись в антиукраїнізмі, це тема окремого дослідження.

Володимир ПИЛИПЧУК,
народний депутат України 1-го та 2-го скликань

(Далі буде)

З РОСИ І ВОДИ!..

ВІТАЄМО!

Поважний ювілей відзначає член Правління ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, голова первинного осередку ВАТ «Арматурний завод», відомий публіцист **Володимир ФЕРЕНЦ.**

Щиро вітаючи ювіляра, зазначимо, що з часу утворення Товариства української мови і до сьогодні він зробив більше, ніж усі, захищаючи українську мову. Тільки за 2010 рік Володимир Іванович опублікував 46 статей з проблем утвердження і захисту української мови й демократії в нашій державі.

Дай Вам Боже і далі так глибоко орати й плідно засівати зерном правди публіцистичну ниву.

Зичимо Вам, Володимире Івановичу, творчої енергії, достатку й злагоди в родині, невтомної праці на славу Україні.

Голова ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ, голова Івано-Франківського МО ВУТ «Просвіта» Василь БОЙКО

У РОЗВИТОК ТЕМИ

ДЕ СТОЯТИ ПАМ'ЯТНИКУ ПРОРОКОВІ

Ось уже два десятиліття громадськість Івано-Франківська побивається над встановленням пам'ятника Тарасові Шевченку в місті. Вона протистоїть намаганням деяких архітекторів знову покласти його в парку. «Адже ж там уже стоїть його бюст, – обурюється в листі до редакції Уляна Скальська. – Для цього навіть вулицю його імені готові перетворити на бульвар. Але що це буде за бульвар?» На її думку, Батько Тарас має стояти в найпрестижнішому місці, яким є Вічевий майдан! Але й це – не головне! Головне те, що, власне, там люди збираються на велику раду у важливих для народу питаннях! Присутність там Шевченка не дасть промовцям кривити душею, а людям – слухати й сприймати брехливі виступи. Зрештою, і пам'ятник уже маємо. Його передав місту славної пам'яті український скульптор Леонід Молодожанин.

Тимчасом величний бронзовий скульптурний пам'ятник Шевченка ось уже третій рік лежить і припадає пилюкою на складі міськвиконкому... Йому все ще місця не знаходиться. Міськвиконком волів його встановити перед адмінбудинком між цимбалістом і бандуристом, які символізують злуку Заходу й Сходу України. Там би пасував пам'ятник Михайлові Грушевському, іменем якого й названа вулиця. Бронзовий пам'ятник Шевченка тут не вписується!

Хоча авторка й не архітектор, але вона пропонує вирубати на майдані три старі дерева, опустити на півметра дашок над туалетом і на даху розмістити квітковий календар, чи щось подібне. Встановити широку плиту, на якій буде розміщений постамент, заввишки не менше 4 м, щоби й кілька сходинок до нього було, на постаменті збоку золотими літерами написати ім'я скульптора, адже це – єдиний пам'ятник Лео Мола в Україні! Для туристів це буде унікальна знахідка й принада! Часу вистачить! – ще є три квартали, адже цілий рік – шевченківський!

Чи прислухається до цієї пропозиції влада?

Н. К.

ЩО НА СЕРЦЕ ЛЯГЛО...

З ЛЮБОВ'Ю ДО БОГА І РІДНОЇ ЗЕМЛІ

У видавництві «Нова Зоря» вийшла з друку п'ята збірка поезій «Любов до України, природи і людей» поетеси нашого краю Ангелини Балан. Усе життя її ніколи не покидала тверда віра в Бога. Саме ця віра надихала й надихає сьогодні на творення добра і краси у суспільному житті, на утвердження віри в Бога і в щасливе майбутнє нашого народу.

Її вірші неодноразово звучали в обласних та районних радіопередачах, на зібраннях у «Просвіті». Кожне слово поетеси, її вірші пробуджують розум і серця людей, бо вони прості і зрозумілі. «Поезії Ангелини Балан – це чисте джерело. Це чудовий матеріал для виховання дітей дошкільного і шкільного віку», – пише о.-мітр. Іван Козовик, професор, декан філософського й теологічного факультетів теологічної академії.

Поезія А. Балан не залишає байдужим читача, вона викликає глибокі роздуми про сенс людського життя. Так, у вірші «Люблю тебе, Україно» читаємо:

«...Які люблять край свій рідний,
Свою Батьківщину,
Її красу неозору
І Христову віру.
Тож розквітай, Україно,
Соборна, єдина,
І хай квітне твоя мова
Рідна солов'їна».

З такою ж любов'ю написані поезії «Любов до людей», «У Погоні свято», «Сила любові», «Дорога Україно», «Шануй кожну мить» та інші.

Тож побажаємо авторці здоров'я і плідної праці у творенні добра в житті й поезії.

Богдан СУШЕВСЬКИЙ, *просвітянин*

ДЛЯ НАЙМЕНШИХ

ЧЕРЕВИЧКИ-МАНДРІВНИЧКИ

Жили на західному Опіллі маленькі черевички. Черевичок правий та його братик – лівий. Що вже гарненькі, з помаранчевими боками та білими шнурівочками. Скрізь вони ходили разом, були, як кажуть, галичани, нерозлий-вода. Дуже полюбляли мандрувати. То у сад, де жебонить потічок та багато-пребагато квітів, то до недалекого комарнянського липового лісу в гості до родини грибів – Козарів. Особливо, на пасіку, до діда Михайла, де так гарно дихається та пахне медом...

– Привіт, медунко! – весело підморгував замріяній красуні лівий.

– Як ся маєш, чи не голодний, грубасику? – цікавився у трутня брат.

Інколи братики бешкетували. Міряли глибину великої калабані, або бігали по дзюркотливому струмочку, випробовуючи себе на міцність. Та школярка Наталя не гримала на пустунів, бо дуже їх любила. Отак у безтурботних забавах спливали дні братиків-мандрівників. Та одного разу вони загубилися.

– Де ми, братику? – сумно запитав правий.

– Мабуть, заблукали... – відповів, схлипуючи, другий.

– Давай шукати дорогу додому, – запропонував брат.

Тримаючись міцно за руки, рушили, куди бачили. Трава вже не видавалася такою шовковою, а будь-який шурхіт – лякав. Та все ж збиточники йшли і йшли лісовою стежкою. Допоки не зустрівся червоний мураха-коваль.

– Ви не бачили нашої господині? – з надією в голосі спитали разом.

– А яка вона?

– Чималенька, з білявим волоссям, голубими, як небо, та добрими очима.

Коваль хвилю подумав, почухав потилицю і сказав:

– Ні, не бачив... Запитайте краще в бджілки-карпатянки, вона скрізь літає й усіх та все знає.

Та бджілка теж нічим не могла зарадити.

Напевно, довго блукали би приятелі, якби не нагодився довгодзьобий лелека Юзько. Він підхопив кольорових братиків і поніс понад лісом.

– Йой, як прекрасно! – забувши про все на світі, тішилися вони.

Милосердний лелека покружляв над лісом, полем, квітучою гречкою та й сів на краю дерев'яної хатини. Мандрівники оторопіли: Господи! Хвала Тобі! Це ж ми вдома!

– Щиро дякуємо, Юзю! – вигукнули збиточники й поспішили до юної господині.

Ой, як же раділи маленькі брати, коли нарешті побачили свою турботливу господиньку. А потім утрьох аж до темної ніченьки веселилися. Коли ж прийшов час спати, Наталя вмила черевички й поклала своїх улюбленців поруч із бурим ведмедиком з Карпат, аби той оберігав їхній міцний-преміцний кольоровий сон.

Михайло РУДКОВСЬКИЙ

НЕЗАБУТНІ

Схиляю голову перед маестро Крихом і зичу бути юним назавжди.
Роман Юзва

ВІРТУОЗ

Нещодавно пошановувачі згадували чудового українського скрипаля-віртуоза, організатора й керівника скрипкових ансамблів Юрія Криха, який прославляв Україну у Франції, Німеччині, Австрії, Іспанії, Бельгії, Піренеях, Росії, Польщі з 1932 року, завжди наголошуючи: «Я – українець!» В його концертній програмі поруч з Вільгельмом Амадеєм Моцартом були твори Станіслава Людкевича, Василя Барвінського, Миколи Лисенка, Анатолія Кос-Анатольського.

Юрій Крих народився 23 березня 1907 року в інтеліґентній українській родині (мати – вчителька, батько – артист театру) в селі Рогузно. Навчався в Гадяцькій гімназії. Приятелював з родиною М. Драгоманова. Від відомого професора Петроградської консерваторії, знаного скрипаля Сергія Іванова одержав у дарунок скрипку. Навчався у філії Музичного інститут ім. М. Лисенка в Перемишлі, був стипендіатом ім. О. Мишуги, М. Лисенка. 1933 року одержав диплом з відзнакою і почав працювати викладачем класу скрипки і теоретичних дисциплін Тернопільської філії Музичного інституту, у Львові виконує обов'язки інспектора музичних шкіл у Галичині.

У 1934 році як одного з найкращих скрипалів Міжнародного конкурсу в Парижі (в журі був відомий у світі скрипаль Жак Тібо) його зараховують для професійного вдосконалення на Вищі мистецькі курси інтерпретації при музичній школі «Еколь нормаль де мюзік», а опісля концертує країнами Західної Європи разом із концертмейстером – дружиною Іриною Любчак-Крих. У червні 1944 року Юрій Крих стає заступником начальника обласного відділу мистецтв Львова, створює струнний квартет, об'єднує талановитих музикантів, співаків, акторів, організовує і дає сольні концерти, запрошує на посаду завідувачки кафедри вокалу консерваторії відому співачку Соломію Крушельницьку. А з 1950-го розпорядженням управління закладів комітету у справах мистецтв України Юрія Криха переводять професором Київської консерваторії. Тут він створює струнний квартет, якому в 1962 році присвоєне ім'я М. Лисенка, а в 1969 р. – Державну премію україни ім. Т. Шевченка.

З 1960 року Юрія Дмитровича запрошують до Станіславського педагогічного інституту завідувачем кафедри музики, де він збирає найкращих фахівців – В. Паценка, М. Гринишина, Ярославичів, В. Лужного, В. Їжака, І. Легкого, С. Ярмусь. Тут створює відомий колектив – унісон скрипалів, виховує чимало прекрасних музикантів, у тому числі, дві дочки – Лідію і Марину.

Юрій Дмитрович прожив неповних 84 роки, сповнених праці й творчості. Та живуть його учні, вічна мелодія скрипки, його ім'я зустрічаємо в енциклопедіях, книгах, спогадах, пам'ять про нього живе у серцях, пам'яті, історії культури України.

Любов ЗОРІНА

ПЕРШОДРУК

У ВІДЛУННІ ПАМ'ЯТІ

У видавництві «Галицький друкар» (Львів) вийшла книга М. Ю. Марценюка (уже покійного), колишнього завідувача відділення легеневої хірургії обласного фтизіопульмонологічного центру та В. В. Вагилевича, директора цього центру, «Історія торакальної хірургії Прикарпаття (1957–2007 рр.)».

У ній ідеться про історію створення і розвиток Станіславського обласного протитуберкульозного диспансеру (тепер – Івано-Франківський обласний фтизіопульмонологічний центр). У цьому медичному закладі з початків його заснування працювали й розвивали його й члени нашої чоловічої хорової капели «Червона калина» – Михайло Марценюк (колишній голова художньої ради капели), Іван Дяків – соліст капели (завідувач рентгенологічного відділу закладу, заслужений лікар України), Євген Олійник – соліст капели (анестезіолог). На жаль, усі троє відійшли від нас, але духовно збагатили її і залишили про свою співпрацю з хоровою капелою незабутні спогади.

Божий дар пробив дорогу хлопчині Михайлику з села Завій з-під Калуша, подарувавши йому вокальні здібності, музичний хист. Він на відмінно вчився в школі, інституті, здобув славу відомого на Прикарпатті лікаря й організатора охорони здоров'я. Всі троє наших побратимів на початках національного відродження певною мірою ризикували своєю роботою, їдучи по Східній та Південній Україні, аби розбудити наших братів-українців до здобуття незалежності.

Після смерті М. Марценюка, який розпочав, але не завершив книгу, його колеґи В. Вагилевич, С. Гнидюк, І. Гафійчук, Р. Геренович довели книгу до завершення й видали її як для медиків краю, так і для громадськості.

Власне, книга є підсумком півстолітньої праці цього згуртованого високопрофесійного, патріотичного колективу. У ній кожному працівникові віддана належна шана й подяка.

У завершальному розділі книжки – розповідь про нашу поїздку в Запорізький край. І це знаменно, бо в ці дні ми відзначаємо 22-ий рік нашої аматорської діяльності й ще раз маємо нагоду вшанувати наших однодумців – капелян-медиків, які назавжди залишилися в нашій пам'яті, в історії хорової капели «Червона калина» та просвітянської діяльності обласної «Просвіти».

Степан БОЙКО,
член хорової капели «Червона калина»

ПРАКТИКУМ

НЕПРАВИЛЬНО – ПРАВИЛЬНО

МОВНІ НЕОХАЙНОСТІ, ЩО ЗУСТРІЧАЮТЬСЯ НАВІТЬ У ОСВІЧЕНИХ ЛЮДЕЙ

воспітатєлька – вихователька
закаляється – гартується
воспалєніє льогких – запалення легенів
втратив свідомість – знепритомнів
язва жолудка – виразка шлунка
давлєніє – тиск
поніжене давлєніє – тиск понижений
роддом – пологовий будинок
беремені – вагітні
больниця – лікарня
насморк – нежить
дом отдиха – будинок відпочинку
больний – хворий
лічити – лікувати
скора помощ – швидка допомога
лагер – табір
шахмати – шахи
болєльщик – вболівальник
відпочиваючий – відпочивальник
отдихати – відпочивати
воздух – повітря
мусор – сміття
не сори – не сміти
наказала – покарала
на слідуючу неділю – на наступний тиждень
остальні – решта, всі інші
очередь – черга
позор – ганьба
польза – користь
рісніци – вії
свадьба – весілля
нєвєста – молода
досуг – дозвілля
мчать года – роки летять
сквозняк – протяг
тряпка – ганчірка
руб – гривня
два рублі – дві гривні

На 73-му році життя відійшов у вічність колишній директор Народного дому «Просвіта»

Євген Іванович ДОБРОВОЛЬСЬКИЙ.

Колектив ОО ВУТ «Просвіта» висловлює щире співчуття родині покійного.

Хай рідна земля буде йому пухом.

Від Правління ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ